

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK IV.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 1.

Štábní kapitán pěch. Josef Chlumský:

Úvaha o pěchotě.

V předešlých ročnících VR. bylo uveřejněno několik pojednání o pěchotě, o její výzbroji a organizaci.¹⁾

Pisatel této úvahy chce zaujmouti k některým vývodům oněch pojednání stanovisko, ne však aby je kritisoval, nýbrž aby upřesnil poněkud závěry, k nimž pisatelé došli, též s hlediska našich potřeb. Domnívá se, že i když je důležité vidět všeobecný vývoj dnešní pěchoty, přece je též nutné uvědomiti si, jak by měla býti vyzbrojena a organizována naše pěchota.

Rozděluje proto svou úvahu ve dvě části. V první chce osvětliti dnešní stav pěchoty vůbec a směr jejího vývoje, v druhé chce naznačiti, jak by si představoval výzbroj a organizaci naší pěchoty.

I.

Stav dnešní pěchoty a směr jejího vývoje.

Stav dnešní pěchoty a směr jejího vývoje chci posouditi s hlediska výzbroje a organizace, s hlediska doplňování a s hlediska výcviku.

1. Stav výzbroje a její vývoj. Organizace.

Obávám se, že čtenář po přečtení mého programu rozmrzen odsune mé pojednání s poznámkou „stále totéž“. Vskutku, bylo už mnoho psáno o výzbroji pěchoty, ať to byly samočinné zbraně nebo zbraně doprovodné. Přes to soudím, že je potřebné posouditi otázku v celé její šíři, abychom si vskutku mohli odpověděti na otázku „kam jde vývoj pěchoty“.

Abychom mohli spojit obě části našeho badání, je třeba vyjít z minulosti a přes přítomnost se pokusit o výhled do budoucnosti.

Začneme tedy dobou předválečnou.

Ruční a samočinné zbraně.

Příznačná pro předválečnou pěchotu byla — lze říci — jednotnost její výzbroje. Pěchota ke konci 19. století byla vyzbrojena jednotně puškou, střelící plně střely, poměrně nepatrné váhy (10—16 kg).

Ve válce rusko-japonské se po prvé ve větší míře uplatnily kulometry, jež — téže ráže jako puška — střílely skoro všude touž střelou jako puška.

Tedy jednotnost střeliva vedle jednotnosti zbraně.

Do r. 1914 tento stav byl málo změněn a pluky evropských armád, jež se utkaly na bojištích r. 1914, měly jen nepatrný počet kulometů. Tak v rakousko-uherské armádě měly pluky řadové pěchoty (o 4 praporech) většinou jen oddělení kulometů o 2 kusech, pluky zeměbrany podobné od-

¹⁾ VR. roč. XIII (1932), čís. 6 škpt. gšt. Jiří Sommer „Modernisace dnešní pěchoty“.

VR. roč. XIV (1933), čís. 1. mjr. gšt. Jan Valenta „Poznámky k článku škpt. Sommera „Modernisace dnešní pěchoty“.

K ním se vztahují i články pplk. gšt. Štěpánského „Vývoj organizace nejnižší smíšené jednotky a výhledy do budoucnosti“. — VR. XIII, čís. 11—12 a XIV, čís. 7 a 8 a vývody plk. gšt. Ingra k témuž námětu, VR. XIV, čís. 4.

dělení o 2 kusech pro prapor. Touž výbavu měly i pluky francouzské; německé pěší pluky měly kulometnou rotu o 6 kusech.

Celkem nechybíme, řekneme-li, že r. 1914 připadlo v nejlepším případě asi na 1000 pěšáků oddělení o 2 kulometech, tedy zhruba poměr 1 kulomet na 500 mužů.

To jistě nebylo mnoho, a proto lze pochopit, že se v žádné armádě nepřipisoval kulometům rozhodující význam. Ani válečné doktriny obou hlavních protivníků, Německa a Francie, se zavedením kulometů nijak podstatně nezměnily.

Rovněž zprávy o tom, jak se kulometry uplatnily v počátečních bojích, znějí téměř vesměs v tom smyslu, že se kulometry celkem uplatnily málo. Byly obyčejně v záloze, což je zpravidla osudem každého bojového prostředku, jenž je v jednotkách zařazen jen v nepatrném počtu.¹⁾ Jen o německé pěchotě se hlavně s francouzské strany tvrdí, že uměla lépe užívat svých kulometů než pěchota francouzská. Nesouvisel tento úkaz právě s rozdílnou organizací kulometných jednotek v obou armádách?

Tyto výzbrojní a organizační poměry se ve světové válce podstatně změnily.

R. 1918 vidíme ve všech válčících armádách počet těžkých kulometů mnohem vyšší než r. 1914. Dnešní prapory pěchoty mají průměrně 8—16 (těžkých) kulometů při 3 pěších rotách a celkovém počtu asi 800 mužů. To je tedy poměr 1:100 až 1:50. Jinými slovy: počet těžkých kulometů se od r. 1914 až zdesateronásobil.

Nejen to! Aby bylo ušetřeno bojovníků, vynalezen ve světové válce lehký kulomet. I když se lehký kulomet hodí k střelbě v chodu a tím, vraděn do pěších rot, může býti považován za zbraň tak pohyblivou, že s ní lze jíti do útoku, přece jen vyžaduje pro sebe několik mužů obsluhy, kteří jsou vlastně spíše nosiči střeliva než bojovníky.

Srovnáme-li takto poměr t. zv. „živé síly“ a „síly palby“ pěšího praporu z r. 1914 a dnes, vidíme asi toto:

	živá síla	jen palba
1914 přes 1000 mužů	1000 bodáků	2 těžkých kulometů
1933 asi 800 mužů	450 bodáků	36 lehkých kulometů 12 těžkých kulometů

Máme-li však na mysli jen výslovně úderníky, je jich v dnešním praporu jen něco přes 300.

Jinými slovy v dnešním praporu t. zv. „živá síla“ i s lehkými kulometry činí sotva pět osmin celkového počtu, bez lehkých kulometů pak něco více než tři osminy počtu praporu. Tato změna výzbroje přináší své důsledky. Pěchota se stala nemotornější; její schopnost manévrovací poklesla a též — míním v pohybu — vyčerpání pěchoty nastane dnes dříve než jindy.

Rovněž vlastnosti pěchoty se zavedením vyjmenovaných zbraní změnily. Kdežto pěchota z r. 1914 nezná překážek, rozhoduje bitvy, bojuje v každém terénu a v každém počasí, stejně jsou schopna útoku jako obrany, pěchota válečná a poválečná pro velký počet samočinných zbraní, je hlavně schopna boje, v němž může tyto zbraně plně rozvinouti a plně uplatniti, t. j. hlavně v o b r a n ě.

¹⁾ Viz na př. Cmdt. Laffargue „La chasse aux objectifs modernes et le canon de petit calibre“ — Revue d'Infanterie, únor 1929, str. 182. Viz též rak.-uh. předpis „E-3 Exerzierreglement für die k. u. k. Fusstruppen“ a hlavně předpis „zu E-3 Anhang zum Exerzierreglement — Maschinengewehrabteilungen“, čl. 108, 110 a 140.

Bylo již mnohokrát řečeno, že zbraně s plochou drahou střely a hlavně těžké kulomety se hodí k potírání (ničení) všech živých povrchových a pohyblivých cílů, kdežto naopak cíle kryté mohou obvykle jen dočasně umlčet, ale nikoli zničit, protože svými střelami jich nezasáhnou. Tím se zbraně s plochou drahou střely a hlavně těžké kulomety uplatní spíše v obraně než v útoku.

Když tedy byl zvýšen počet těžkých kulometů v pěších praporech, znamená to, že i obranná síla pěchoty byla zvýšena. Kulomety ve spojení s drátěnými překážkami a ostatními opevňovacími pracemi změnily každý terén v p e v n o s t.

Tím není nikterak řečeno, že se samočinné zbraně nemohou uplatnit v útoku, ale jisté je, že zde jejich výkonnost je nižší než v obraně, protože když se pohybuje, nemohou střílet,

z lehkých kulometů se uplatní jen zbraně palebného sledu, kdežto v obraně se v příznivém terénu uplatní všechny lehké kulomety r o t prvního sledu,

těžké kulomety mohou sice palebný sled přestřelovati nebo prostřelovati, ale jsou v tomto použití silně omezeny požadavkem bezpečnosti, již nutno vyžadovati pro podporované jednotky, jednak velmi obtížným pozorováním dopadu svých malých a plných střel.

Co se o r g a n i s a c e týká, změnil se od roku 1914 do roku 1918 nejvíce pěší prapor. Zůstal sice opět o 4 podjednotkách, ale jeho „kulometné oddělení“ se postupně ve všech armádách stalo kulometnou rotou, jež vytlačila jednu z pěších rot. Pěší rotý zůstaly téměř všude stejné — o 3 nebo 4 četách, ale čtyři se změnily. Je v nich vřaděn lehký kulomet, a to buď do každého družstva, jež obsahuje i úderníky (způsob francouzský, nebo sdruženě, takže jsou vytvořena družstva úderní a střelecká (způsob italský a donedávna německý). Četa má 2—4 lehké kulomety, rota jich má 6—12.

Konečně u pluku někde je vřaděna ještě plukovní kulometná rota (na př. v Maďarsku). Některé armády pak organisovaly i kulometné prapory.

Jaký bude d a l š í v ý v o j pěchoty v oboru ručních a samočinných zbraní?

Co se týká p u š k y, je pravděpodobné, že se i u ní uplatní vývoj k samočinnosti a že budoucí pěchota nahradí dnešní opakovačku p u š k o u s a m o č i n n o u, jež bude jakýmsi zvětšeným vydáním samočinných pistolí, které ke konci světové války zavedli Němci a jichž užívali v blízkém boji ke střelbě v chodu.

Samočinná puška bude míti hledí jen asi do 1200 m a bude vážit tolik co dnešní opakovačka.

Její zavedení by mělo v zápětí asi některé změny v organizaci družstva a čtyři a v jejich výzbroji.

Je pravděpodobné, že by pak družstvo odložilo lehký kulomet a mělo ve výzbroji jen samočinné pušky. Pro zásobování střelivem by bylo určeno několik vojinů, nesoucích jen střelivo (zásobovací hlouček).¹⁾

Co se týká l e h k ý c h a t ě Ź k ý c h k u l o m e t ů, jeví se snaha o tak zvanou „jednotnou výzbroj“, totiž o zbraň, jež by slučovala vlastnosti

¹⁾ Jakási obdoba toho, co je v organizaci polského granátnického družstva. Každý granátomet má 2 muže obsluhy, z nichž 1 nese granátomet a část střeliva a druhý jen střelivo.

a možnosti jak lehkého, tak i těžkého kulometu. Otcem této myšlenky je dánský kapitán, dnes plukovník H. Jessen.

Tím, že by se lehkých kulometů alespoň do jisté míry dalo použití jako těžkých, změnil by se v jistých situacích celý pěší prapor v prapor kulometný, jenž představuje krajnost v tomto pochodu „od pušky k samočinné zbraní“.

Prapor by pak měl tu výhodu, že by zvláštní kulometná rota nebyla nutná a byla nahrazena obyčejnou pěší rotou.

Avšak toto řešení, jež beze sporu zvyšuje obranné schopnosti dnešního praporu, má své značné stíny. Především z a t ě ž u je pěší rotu o váhu p o d s t a v c ů,¹⁾ jež jsou jaksi přeneseny z kulometné rotu do pěších rot. Za druhé budou pěší rotu zatíženy více střelivem, jehož musí nésti více než dosud, neboť začínají střelbu na větší vzdálenosti. Konečně se ztíží jejich v ý c v i k, neboť musí býti rozšířeni částečně o výcvik kulometníků (jistě bude žádáno na 2. sledu přestřelování sledu prvního).

Ukutečnění myšlenky Jessenovy, ať v jakékoli formě by tedy znamenalo nutné další přiblížení pěchoty ke konečnému bodu tohoto vývoje — kulometným praporům, jež představují již jen „pěchotu obrannou“, řekněme „pěchotu těžkou“, u níž lze plně využít i j e n p a l b y, ale která nemá schopnosti využití této palby úderem.

Je pravděpodobné, že vznikne snaha snížit krajnost takového řešení, a tato snaha bude mít asi za výsledek organizační změny v malých pěších jednotkách, spojené s přezbrojením. Tak na př. v rotě by mohl býti snížen počet lehkých kulometů s podstavci a zavedeny samočinné pušky. Rota by pak byla zmenšený dnešní prapor.

Tyto organizační snahy, jež se dotýkají vnitřního složení rotu a praporu, co se týká t ě ž k ý c h k u l o m e t ů, zde již jsou. Rusové přidali k pěší rotě četu těžkých kulometů a rovněž Němci jsou na téže cestě. Je však pravděpodobné, že se v rotě nebude dařit dnešním těžkým kulometům, poměrně těžkým a vlastně zbytečně účinným. Je rovněž pravděpodobné, že bude sestrojen nový, řekněme s t ř e d n í k u l o m e t, vážící kolem 20 kg,²⁾ jehož úkolem bude působiti nejvýše do hloubky 2000 m; mohl by býti organizován v těžké četě o 3 družstvech po 2 kusech.

Takový kulomet bude přirozeným zakončením snahy plukovníka Jessena o jednotnou zbraň s jedné strany a snah vybavit pěší rotu kulometry účinnějšími než dnešní lehké kulometry se strany druhé.

Názor, že by těžký kulomet pro pěší rotu asi musil vypadat jinak než dnešní kulomet praporu, potvrzuje, myslím, způsob, jímž většina armád chce využít dnešních těžkých kulometů. Tento způsob záleží v tom, že těžké kulometry mají p r o d l o u ž i t a z e s í l i t činnost lehkých kulometů. Jsou tedy těžké kulometry zbraní praporu, jako jsou lehké kulometry zbraní pěších rot.

Velitel praporu používá kulometné rotu, lze říci, jako malého „dělostřeleckého oddílu“ k podpoře svých pěších rot přestřelováním a prostřelováním. Toto použití nutně vede k tomu, že těžké kulometry jsou vybaveny zvláštními zaměřovači a zvláštním střelivem a kulometné jednotky busolami a dálkoměry.

¹⁾ Počítáme-li podstavec asi o 10 kg, je to při 36 lehkých kulometech 360 kg, při 48 kusech 480 kg. To jest asi váha těžkých kulometů dnešní naší kulometné rotu (12 × 40). Viz též Revue d'Infanterie, září 1933, str. 390.

²⁾ Nový lehký kulomet maďarský a rakouský, jak se zdá, uskutečňují již tuto myšlenku.

Rovněž je snaha používatí skrytého palebného postavení, střelb na velké vzdálenosti, manévrovatí palbou — krátce pěší dělostřelectvo!

Lze pochopit, že ve chvíli, kdy by řídili velitelé pěších rot používání kulometů, jejichž účinnost, jak jsem řekl, by byla až do 2000 m, nynější těžký kulomet velitele praporu by neměl již plného oprávnění. Abychom lépe pochopili, čím by asi byl nahrazen, rozebereme vývoj pěchoty v ostatních zbraních, jimiž jest opatřena.

Dělostřelectvo pěchoty.

Je dostatečně známo, že obranné vlastnosti pěchoty byly ve světové válce záhy objeveny a že všude, kde se mělo útočiti, bylo třeba podporovatí pěchotu dělostřelectvem. Avšak dělostřelectvo přes všecku svou početnost a mohutnost nestačilo odstraniti pěchotě z cesty všechny nepřátelské odpory.

Některé z odporů, jež pěchotu zdržovaly, nemohly býti postřelovány dělostřelectvem, protože byly příliš blízko palebného sledu (otázka bezpečnosti), jiné by sice bylo mohlo dělostřelectvo potíratí, ale často se ukázalo, že to nelze provésti účelně a včas, protože jednou nebylo spojení mezi pěchotou a dělostřelectvem, jindy, i bylo-li spojení, nemohl pěšák dělostřelci přesně říci, kde jest onen nepřátelský odpor, atd.

Byla tedy velmi často pěchota zastavena krytým protivníkem, proti němuž její dosavadní zbraně s plochou drahou střely byly málo účinné, takže musila žádat o pomoc dělostřelectvo, jež zasáhlo buď pozdě nebo vůbec ne. Odtud vznikla u pěchoty snaha o jistou soběstačnost, jejímž cílem bylo míti zbraně, jimiž by mohla působiti na odpory, jež unikají účinku zbraní s plochou drahou střely, a zničiti je.

Na všechny tyto zbraně jsou stejné požadavky, totiž zasáhnout každý krytý cíl — proto velký úhel dopadu střely,

snížit požadavek spojení na nejmenší míru — proto zbraň co možná blízko (vedle) velitele, jenž jí používá, zasáhnout i cíl, o němž se zcela přesně neví — odtud výbušná střela se značným okruhem účinnosti,

býti použitelné v každé bojové situaci, bez ohledu na tvar terénu a na situaci vlastních vojsk — t. j. možnost vždy přestřelovati vlastní vojska, což vyžaduje opět zakřivené (strmé) dráhy střely.

Výsledkem této snahy o soběstačnost pěchoty bylo zavedení několika nových zbraní, t. zv. doprovodných (pěchotní děla a minomety) a ručních granátů, jež byly též vystřelovány puškou.

Nazval jsem je „dělostřelectvem“ podle výbušné střely, které tyto zbraně užívají a již r. 1914 bylo používáno výhradně dělostřelectvem, kdežto „pěším střelivem“ se rozuměla výhradně jednotná plná střela pro pušky a kulomety. Chci se též tímto pojmenováním vyhnouti nejasnostem cizího názvosloví, jež jsme pro tyto zbraně přijali (doprovodné zbraně).

Ostatné bylo tohoto názvosloví použito ve VR., alespoň částečně, již v člencích, jež ve VR. byly před nějakým časem napsány o organizaci pěších jednotek.¹⁾ Toto názvosloví snad též nejlépe nám umožní ujasniti

¹⁾ Tak na př. ve VR. z r. 1921 na str. 236—296 kpt. J. Karlík v článku „Organisace naší divise“ mluví u čtyř o „baterii puškových granátometů“ a žádá, aby bylo v divisi dvoji dělostřelectvo „centralisované“, t. j. divisi, a „decentralisované“, t. j. dělostřelectvo pěchoty.

Podobně pplk. Vávra ve VR. z 1931 na str. 336 praví, že vlastně puškový granát je „dělostřelectvem pěší čtyř (roty)“.

si důležitý poznatek, že pěchota po světové válce přestala býti jednotnou zbraní z r. 1914, nýbrž že pojímá do sebe i dělostřelecké zbraně, ovšem ve zmenšené účinnosti.

Jak se jeví tyto snahy o soběstačnost pěchoty v provádění na stupni různých pěších jednotek?

Zdá se, že dnes není v této věci ještě zcela jasno.

Předně se nedostí dobře rozlišuje jednotka a zbraň, která je pro ni určena. Mluvíme na př. o doprovodných zbraních, aniž jasně řekneme, kde tyto zbraně budou bojovat; u roty, v praporu, u pluku?¹⁾

Za druhé povaha těchto zbraní je poněkud jiná než u zbraní s plnou střelou. U těchto zbraní na př. puška jest opatřena hledím do 2000 m, ačkoli pěšák střílí obvykle jen na malou střeleckou vzdálenost; lehký kulomet má hledí 1500 m, ačkoli zřídka bude střílet na tuto vzdálenost. Tímto způsobem obě zbraně svými možnostmi daleko převyšují potřeby čety, roty, ba i praporu (šířka pásma činnosti).

U zbraní se strnou drahou střely tomu tak není. Počítáme, že puškový granát bude vržen na 200 m, což odpovídá prostoru, na němž bojuje asi četa. Nehodí se tedy dnešní puškový granát organizačně již pro rotu. Náš lehký minomet neobsáhne ve všech případech pásmo činnosti pluku, a proto jej spíše musíme považovat za zbraň pěšího praporu atd.

Konečně pochyby o těchto zbraních jsou v tom, že není dosud jasno, měly-li by je mít všechny velitelské stupně pěších jednotek: družstvo, četa, rota, prapor, pluk (a brigáda), či jen některé z nich a které.

Někde, jak ve Francii a u nás, má již družstvo své puškové granátometry; jinde, na př. v polské armádě, je to teprve četa, která má zbraň se strnou drahou střelou.

Nejradikálněji změnili v tom směru výzbroj Italové, kteří všechny úderníky čety vybavili granátometry (t. zv. trombončino), jež vrhají lehké puškové granáty vážící asi 160 g přibližně na vzdálenost 200 m. Při tom pušku uzpůsobili pro střelbu, tuším, jen do 1200 m. Myslím, že nepřepínám, řeknu-li, že Italové zde začali hotovou revoluci ve vývoji pěchoty.

Jak tomu má býti u pěší roty?

Všeobecně lze říci, že žádná armáda, pokud vím, neopatřila dosud velitele pěší roty zvláštním „rotním dělostřelectvem“. Někde se předvídají u pěší roty baterie z puškových granátometů se značným dostřelem (až 500 m). Dále působí i zde snaha o „jednotnou výzbroj“, jež se projevuje v tom, že zbraně se strnou drahou střelou mají býti v praporu nahrazeny obvyklým granátem (váhy asi půl kg), vystřelovaným pomocí lehkého kulometu na vzdálenost několika set metrů (na př. u kulometu Madsen asi na vzdálenost 600 m).

Nicméně ojedinelé se vyskytují náznaky, že se někde na zvláštní zbraň pro velitele roty pomýšlí.²⁾

U praporu otázky takového zásadního rázu jako u pěší roty není. „Prapor vede boj“, a proto musí mít „úplnou výzbroj“, tedy i své dělostřelectvo. (Jen zastánci jednotné výzbroje soudí, že se u praporu vystačí s granáty, vrhanými pomocí lehkých kulometů.) Také není mnoho pochyb o vlastnostech zbraní: dostřel s velkou přesností asi 2 km, aby mohla po-

¹⁾ Viz Revue d'Inf., srpen 1933, kde v článku „Liaison Infanterie-Artillerie: illusion et réalisation“ generál Challet zdůrazňuje tuto myšlenku.

²⁾ Důstojnické Listy z 27. července 1933 přinesly zprávu o španělském vrhači granátů soustavy „Valero“, vážícím 7 kg a vrhající střelu $\frac{3}{4}$ kg těžkou až na 1000 m.

tíratí nepřátelské kulometry,¹⁾ střelba oběma skupinami úhlů, aby nebylo potíží s vyhledáváním palebného stanoviště, hledí pro střelbu přímou i nepřímou.

Pochyby nastávají však u těchto hlavních otázek: Jaké váhy má býti dělo? Jak velká má býti střela? Jak dokonalá má býti zbraň?

Gen. Muther v II. díle svého velkého spisu „Das Gerät der leichten Artillerie vor, in und nach dem Weltkrieg“ žádá doprovodné dělo, které by vrhlo 6.3 kg těžkou střelu na vzdálenost asi 3.5 km, ale které by vážilo téměř 400 kg. Je to ještě typ praporevního děla?

Francouzi si pochvalují svůj minomet Stokes-Brandt, jenž při váze asi 55 kg vrhá 3 kg střelu na 2 km (podle nových údajů továrny dokonce na 3 km), ale též 6 kg střelu na poloviční vzdálenosti s velkou přesností. Minomet se dá rozložit na 3 břemena. Jeho nevýhodou je, že nemá spodní skupiny úhlů. Pro prapor počítají s 2 kusy.

Němci mají ve výzbroji pluku jednak lehké minometry — vážící asi 280 kg, dále t. zv. střední minomet ráže 17 cm, vážící asi 800 kg a kromě toho pěchotní dělo neznámých vlastností. U pluku mají 9 lehkých a 3 střední minometry, t. j. 4 kusy pro prapor.

Nejdále, zdá se, pokročili ve vybavení praporu „dělostřelectvem“ švédové, kteří zkoušejí různé typy pěších praporů, v nichž je 8 lehkých minometů (buď soustředěných u praporu nebo částečně rozdělených po rotách.²⁾)

V celku tedy vidíme dvě možná řešení:

buď dáti veliteli praporu velmi jednoduchou a levnou zbraň, byť i má některé střelecké nevýhody (na př. jen vrchní skupinu úhlu), jako vidíme u Francouzů,

nebo předvídati pro něho skutečné dělo, poměrně značné váhy a dosti drahé (toto řešení mají alespoň částečně Němci, neboť jejich minometry jsou vlastně houfnice).

Otázka, jak má býti vybaven pěší prapor, souvisí podle mého mínění s otázkou, má-li velitel pluku míti pro sebe další zvláštní zbraň, čili nic.

Někteří vojenští odborníci tuto potřebu popírají,³⁾ jiní ji odůvodňují a doporučují.⁴⁾ Organisačně v dnešních armádách nalezneme toto řešení v armádě ruské, polské a tuším i anglické.

Rusové mají v praporu malé minometry a u pluku 2 baterie kanonů ráže 7.62 cm. Poláci mají u praporu (u kulometné roty) četú minometů Stokes o 2 kusech a u pěšího pluku četú děl, rovněž ráže 7.62 cm o 2 kusech. Angličané mají u divise 1 oddíl „doprovodných děl“. Jsou to horské houfnice ráže 9 cm, vážící asi 800 kg, jež jsou podle potřeby přidělovány brigádám (pěším plukům). Němci předvídají rovněž u pluku 1 baterii pěchotních děl o 6 kusech, ale není mi známo, kterých vlastností. Francouzi zatím pro velitele pluku zvláštní zbraň nepředvídají. Kdyby bylo třeba, byla by pravděpodobně vzata 1 lehká baterie z divisiního dělostřelectva a přidělena dočasně veliteli pluku.

¹⁾ Jde jen o přímo střilející kulometry, jež se nejlépe jednotlivě nebo v družstvu uplatní asi na 1500 m. Počítáme-li praporevní dělo někde veliteli praporu, asi 500 m za palebným sledem, přijdeme k účinnému dostřelu 2 km.

²⁾ Viz Revue d'Infanterie, září 1933 „Renaissance de l'Infanterie: le bataillon à la suédoise“ od A.

³⁾ Plk. Sonderegger: Attaque d'Infanterie et manoeuvre stratégique. Anticipation et suggestion.

⁴⁾ Generál Challet „Tactique et armement“ Revue d'Inf., duben 1931.

I když tedy ještě dnes trvají pochyby o potřebě zvláštního „plukovního děla“, vidíme, že dnešní pěší pluk v některých armádách je jednotkou, v níž „zbraň s výbušnou střelou“ je tak dokonalá, že to je buď lehké dělo, vzaté z divisního dělostřelectva, nebo dělo menší výkonnosti než dělo polní anebo horské. Takto shlediska pěchoty v r. 1914 je dnešní pěší pluk vlastně smíšenou jednotkou, v níž jsou zastoupeny všechny pozemní zbraně.

Znamená to snad, že se tak pěší pluk stal vyšší jednotkou? Myslím, že nikoliv, právě tak, jako se ji nestane prapor, když mu jsou organizačně přiděleny četa minometů nebo několik jezdců, jako na př. v Polsku. Znamená to jen, že dnešní pěchota je jiná, než byla r. 1914,¹⁾ a že toto zařazení „dělostřelectva“ do pěchoty bylo nutné právě proto, aby se zvýšila její útočná schopnost a tím zvětšila její soběstačnost (viz zvláště švédské pokusy v tomto směru). Má se toho dosíci právě „pěchotním dělostřelectvem“, skládajícím se ze zbraní se strmou drahou střely, jež zasáhnou i krytého protivníka a jež se tedy uplatní hlavně v útoku.

Útočná vozba.

Jak je známo, snaha zvýšit útočnou schopnost pěchoty se neskončila zavedením „pěchotního dělostřelectva“. Bylo třeba nejen potírati nepřátelské kulomety, nýbrž ještě proklestiti si cestu hradbou drátěných překážek. K tomu cíli užili Francouzi a Angličané současně obrněného vozu hnaného benzinovým motorem. Vznikl tak „tank“ a Char d'assaut (útočný vůz).

Nejde mi o podrobný popis těchto zbraní, velmi dobře chráněných brněním, takže i pušky i kulomety byly proti nim bezmocné, ale poměrně pomalých, vyzbrojených kulometem anebo dělem. Chci jen zdůrazniti podstatné jejich vlastnosti:

Předně útočná vozidla²⁾ spojují sice palbu a pohyb, při čemž drcení drátěných překážek je přídatkem jejich činnosti, ale za to nemají téměř vůbec schopnosti ubrániti půdu, již se zmocnila. Představují tedy výhradně „útočnou pěchotu“ tak jako — jak jsem již řekl — kulometné prapory jsou výhradně pěchotou obranou. Takto obrněné vozy a kulometné prapory jsou krajnostmi ve vývoji pěchoty, krajnostmi, mezi nimiž stojí dnešní pěchota mohutně vybavená samostatnými a dělostřeleckými zbraněmi.

Za druhé, ať jakkoliv bude zdokonalena útočná vozba, vždy — jako každý umělý bojový prostředek — bude mnohem závislejší na terénu, než byla pěchota z r. 1914. Obrněné vozy se plně neuplatní ani v horském terénu, ani v lesích, močálech, v krajině protkané vodními překážkami a p. Plně se mohou uplatniti jen v „terénu zničeném“, jímž pro ně je terén plochý, s pevným spodkem a mírně pokrytý. To znamená, že obrněné vozy nevystoupí všude, nýbrž jen na terénu pro ně vhodném.

Za třetí, obrněné vozy, z nichž i ve dne byla viditelnost malá, byly (a jsou) téměř nepoužitelné v noci. Vidíme tedy, že OV. z r. 1918

¹⁾ Ale i v pěchotách r. 1914 byly výjimky. Na př. ve francouzské armádě měly některé prapory myslivců, vybavené horskou výbroží, organicky přidělenou horskou baterií a jejími jednotkami s nimiž tvořily „alpskou skupinu“.

²⁾ Názvosloví, jehož užívám: Útočná vozba — souhrnný název všech bojových obrněných prostředků. Jednotlivý její člen jest „útočné vozidlo“, jímž může býti obrněné auto, obrněný vůz, obrněný vlak.

(a útočná vozba vůbec) jsou bojové prostředky, jež nejsou takticky všestranné a jež vyžadují zvláštních podmínek pro svou činnost. Z toho důvodu se jich nemohlo užívatí samostatně, nýbrž jen ve spojení s pěchotou. Dále třeba zdůraznit, že útočná vozba jest a bude zbraní drahou, neboť jí nelze využítí v občanském mírovém životě. Naproti tomu je jisté, že se jí ušetří mnoho bojovníků, neboť na příklad jednotky stejného rázu v pěchotě a v obrněných vozech mají osob:

	pěši	OV.
četa	41 muž	o 5 vozech po 3 mužích, t. j. asi 15 mužů,
rota o 4 četách asi	160 mužů	o 3 četách, asi 45 mužů,
prapor o 4 rotách asi . . .	700 mužů	asi 150 mužů
	bojových počtů.	

Z těchto dvou vlastností lze usouditi tolik, že pro nedostatek finančních prostředků každého státu útočná vozba bude vždy bojovým prostředkem poměrně nečetným, alespoň na počátku války.

Na druhé straně, ušetří-li se jí bojovníků, bude k svému udržování i výrobě vyžadovat velmi četného pracovního personálu, rozloženého od fronty do zápolí. Bude tedy klesati počet bojovníků a vzrůstati počet osob obsluhy.

Konečně sluší ještě poznamenati vliv, jež mělo objevení se OV. na bojišti na výzbroj protivníka. OV. svým brněním znehodnotily do veliké míry dosavadní zbraně pěchoty, jež proti brnění nestačily. Pěchota byla tedy nucena doplniti svou výzbroj ještě zbraněmi proti OV. R. 1919 byla to hlavně jen pěchota německá.

Kterým směrem se bere vývoj útočné vozby?

Kdežto r. 1918 byly OV. jen posilovým prostředkem útočného boje pěchoty, moderní názory rozšířily toto pojetí. Je snaha uspišit pomocí OV. zjednávání dotyku a vyhledávání zpráv vůbec. Vznikají tak vozy lehké a velmi pohyblivé, ale poměrně slabě obrněné, takže — co se brnění týče — tvoří jakýsi přechod k OA. Také ta se — ostatně — vyvíjela. Moderní OA. jsou uzpůsobena pro jízdu polem a vyvinují velké rychlosti.

Zvýšením pohyblivosti OV. se ovšem naskytá otázka stran jejich spolupráce s pěchotou a jezdeckem a dochází se namnoze tak daleko, že se nutnost této spolupráce vůbec popírá. Nejdále v tomto směru pokročili Angličané, kteří chtějí útočnou vozbu vybudovati jakožto úplně samostatnou zbraň. Angličané rozdělují tak vlastně pěchotu na útočnou a obrannou, při čemž z útočné dělají zbraň zvláštní. V jejich pojetí pak vskutku pěchota jen „obsazuje a brání“ terén dobytý OV. Pojetí anglické je zajisté radikální a má své důsledky, výhodné i stinné. Výhodou a ostatně i nutností je, že pěchota doprovázející OV. může býti vyzbrojena jen samočinnými zbraněmi¹⁾ a nemusí míti ještě své „pěchotní dělostřelectvo“. Bude tak lehčí a levnější než pěchota, řekneme „universální“. Nevýhodou se zdá, že by vlastně bylo třeba specialisovat a vytvořit pěchoty dvě, jednu, určenou pro spolupráci s OV., příslušně vyzbrojenou a druhou pro útok v terénu, v němž OV. bojovat nemohou.

Soudím dále, že slabinou rychlých, ale poměrně slabě obrněných OV., je to, že jejich brnění neodolá bodové palbě samočinných zbraní průboj-

¹⁾ Viz zprávu o angl. zkouškách s mechanisací pěchoty v Revue d'Infanterie, říjen 1933. Prapor pěchoty, který se zúčastnil spolupráce s OV., byl s počátku (r. 1929) přezbrojen a přeorganisován na prapor kulometný. Při celém průběhu zkoušek pronikala snaha vytvořit „lehkou pěchotu“.

ným střelivem. Jsou tedy taková lehce obrněná ŮV. na místě jen tam, kde není třeba počítati s moderně vyzbrojeným protivníkem (v koloniích), Evropské armády však mají samočinných zbraní mnoho.

Je velmi těžké v této věci čistě technické říci s jistotou, jak se dále věci vyvinou (zvýšení odolnosti brnění, působení na motor elektrickými vlnami atd.). Pokud však lidský rozum může souditi, zdá se, že v dohledné době nelze čekati, že by útočná vozba nahradila pěchotu a byla výhradní zbraní pozemního boje.

Předně je zde obdoba s minulostí. OV. lze do velké míry srovnati se středověkým rytířstvem.¹⁾ Místo obrněného koně je zde motorový obrněný vůz, jenž pojme i jezdce a výzbroj. Nuže, středověké rytířstvo nikdy nebylo početné, protože bylo na svou dobu drahé a nikdy nebojovalo osamoceně, nýbrž ve spojení s opěšalými částmi.

OV., jak jsem řekl, je zbraň drahá, nebude tedy početná. Dále je to bojový prostředek, lze říci neúplný, neschopný obrany, boje v noci a v každém terénu. Vždy tedy musí býti doprovázen pomocníky, z nichž hlavním bude jistě pěchota.

Ovšem, budování obrněných vozů bude míti na organizaci armád značný vliv. Poněvadž finanční úsilí každého státu jest omezené, peníze věnované na vybudování OV. budou chybět jinde. Bude tedy třeba omezit budování jiné zbraně, pravděpodobně dělostřelectva. Vskutku, dělostřelecké masy světové války, nutné pro zničení drátěných překážek a zákopů, na což bylo třeba milionů kusů střel, jsou zavedením OV. zbytečné. OV. si však vynutí též změny v složení jednotlivých zbraní. Aby se rychle OV. mohly plně uplatniti, musí býti doprovázeny pěchotou na autech, což povede k určitým organizačním změnám dopravovaných „motorisovaných“ pěších jednotek.

Jednotky ŮV., citlivé k překážkám, budou potřebovat stále jakožto pomocníků ženistů, kteří musí asi vyměnit na př. svůj mostový materiál. Rovněž otázka pojiček a velení mechanisovaných jednotek bude vyžadovati velkých studií a změn. Telefon, dnes naše hlavní pojičko, je v jednotkách ŮV. nepoužitelný a musí býti nahrazen radiotelefonem a optikou. Ostatně, vždy zůstane otázka velení jednotce OV. choulostivou a je velmi pravděpodobné, že to bude míti velký vliv na taktiku. Nezvrhne se i ta na souboje jednotlivých OV. s protivníkovými vozy? Nebude vzkríšena středověká rytířská bitva, záležející v soubojích jednotlivců — bez taktiky? Opakování minulosti to snad nebude, ale vzdálená obdoba možná ano.

Konečně všeobecný rozvoj ŮV. nutí každou armádu k zavedení obranné výzbroje proti ŮV., což je další výzbrojní a organizační změna ve výstavbě dnešních armád a hlavně pěchoty.

(Přístě dále.)

¹⁾ Angličané, námořníci, srovnávají použití OV. s námořními operacemi. Jenže toto srovnání má pro nás, vnitrozemčany, malou názornost.